

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ

Хомутенко В. П., Хомутенко А. В.

ВСТУП

Важливість публічних закупівель у сучасній національній економіці важко переоцінити. Це пояснюється величезністю обсягів державних закупівель, які становлять майже 20% ВВП України¹, що свідчить про важливе економічне значення публічних закупівель в економіці, які є потужним інструментом впливу на ринкові відносини. З кожним роком постачання товарів і надання послуг для потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад стають все привабливішими для бізнесу, про що свідчить збільшення кількості учасників процедури закупівлі. Зокрема, якщо в 2015 році їх було зареєстровано 174 тис., то в 2022 році кількість учасників електронних закупівель ProZorro збільшилась до 181 тис. і це, не дивлячись на воєнний стан в країні. При цьому суттєво збільшились обсяги конкурентних закупівель – до 484 трил. грн² проти 107,71 трил. грн у 2015 році³.

Доцільно зазначити, що правові засади здійснення публічних закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти та кошти територіальних громад та об'єднань територіальних громад висвітлені в працях таких науковців як: Я.В. Горбатюк⁴, В.К. Малолітнева⁵,

---

¹ Діджиталізація публічних закупівель в Україні : конкурентність чи імітація. PROZORRO чи непрозоро. URL: <http://kaf-fin.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE.pdf>

² Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік. URL: <https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit>

³ Звіт Міністерства економіки України щодо аналізу функціонування системи державних закупівель за січень-грудень 2015 року. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=ca5d0012-c7f9-4750-b1f8-cf5550ecb270&tag=Zviti>

⁴ Горбатюк Я.В. *Правова характеристика процедур публічних закупівель за Законом України «Про публічні закупівлі»*. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія Юридичний вісник «Повітряне і космічне право» / Я.В. Горбатюк. К., 2016. № 3(40). С. 132–137.

⁵ Малолітнева В.К. *Господарсько-правовий інститут публічних закупівель*. монографія. Київ :ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К.Мамутова Національної академії наук України». 2020. 412 с.

Я.В. Петруненко⁶, А.В. Сошников⁷, Н.Ю. Цибульник⁸ та ін. Але зважаючи на внесені зміни до процедур публічних закупівель, питання правових та економічних засад здійснення закупівельної діяльності потребує додаткового дослідження.

1. Правові та економічні засади здійснення закупівельної діяльності за державні кошти, кошти територіальних громад та об'єднань територіальних громад

Відносини зі здійснення публічних закупівель в Україні регулюються Законом України «Про публічні закупівлі», який передбачає правила та процедури здійснення закупівель на основі таких принципів як: добросовісна конкуренція, недискримінація, максимальна економія, ефективність, пропорційність, прозорість, запобігання корупційним проявам та об'єктивне й неупереджене визначення переможця закупівлі⁹.

Діяльність у сфері публічних закупівель здійснюють суб'єкти господарювання, які визначені законом про публічні закупівлі: це замовники, учасники та уповноважені органи контролю (рис. 1).

До замовників публічних закупівель в Україні належать: юридичні особи, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків (кількість таких суб'єктів у 2022 році становила 16,5 тис.¹⁰) та бюджетні установи¹¹, які є розпорядниками або одержувачами бюджетних коштів¹² (станом на

---

⁶ Петруненко Я. В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2013. 215 с.

⁷ Сошников А.О. Господарсько-правове забезпечення публічних закупівель. Автореферат на здобуття наукового ступання кандидата юридичних наук по спеціальності 12.00.04 господарське право, господарсько-процесуальне право. Київ, 2019. 22 с.

⁸ Цибульник Н.Ю. Адміністративно-правове забезпечення публічних закупівель в Україні. Автореферат на здобуття наукового ступання кандидата юридичних наук по спеціальності 12.00.07 Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 2018. 22 с.

⁹ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

¹⁰ Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України за січень-жовтень 2022 року. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

¹¹ Бюджетні установи – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету, згідно з п. 12, ч.1 ст.2 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

¹² Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

01 січня 2023 кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів становила 39,1 тис.)¹³.

Одними із суб'єктів сфери публічних закупівель є замовники, які здійснюють закупівлю за державні кошти, кошти територіальних громад та об'єднань територіальних громад, які, відповідно до вимог закупівельного законодавства, поділяються на категорії (табл. 1).

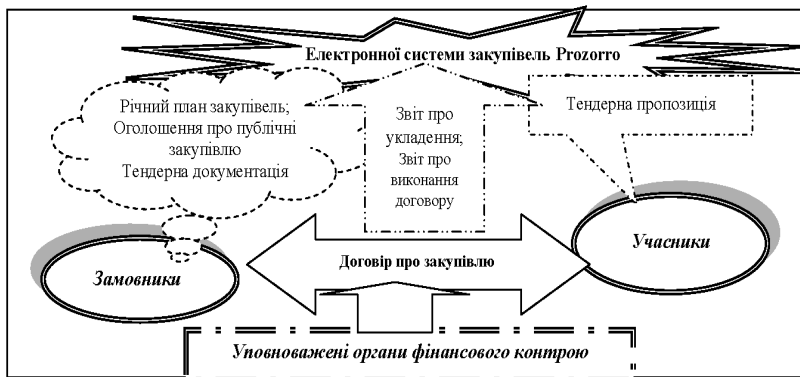

Рис. 1. Суб'єкти господарювання в сфері публічних закупівель

Таблиця 1

Категорії замовників відповідно до закону про публічні закупівлі¹⁴

Категорії замовників	Згідно з законом
Категорія 1: органи державної влади (орган законодавчої, органи виконавчої, судової влади), та правоохоронні органи держави, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, об'єднання територіальних громад	п. 1 ч. 1 ст. 2
Категорія 2: органи соціального страхування, а саме: Пенсійний фонд України, цільові страхові фонди зі страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, медичного страхування та страхування на випадок безробіття;	п. 2 ч. 1 ст. 2

¹³ Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів. Міністерство економіки України. URL: <https://openbudget.gov.ua/spending-agencies/graphic>

¹⁴ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>, ч. 4 ст.2

Продовження таблиці 1

<p>Категорія 3: юридичні особи, які є підприємствами, установами, організаціями та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі, за наявності однієї з таких ознак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – юридична особа є розпорядником, одержувачем бюджетних коштів; – органи державної влади чи органи місцевого самоврядування або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юридичної особи; – у статутному капіталі юридичної особи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків; 	п. 3 ч. 1 ст. 2
<p>Категорія 4: юридичні особи та/або суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність в одній або декількох окремих сферах господарювання та відповідають хоча б одній з таких ознак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – якщо у статутному капіталі юридичної особи та/або суб'єкта господарювання в розмірі більше ніж 50 відсотків належать органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування або іншим замовникам та/або такі органи чи інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі юридичної особи та/або суб'єкта господарювання чи правом призначати більше половини складу виконавчого органу або наглядової ради юридичної особи та/або суб'єкта господарювання; – наявність спеціальних або ексклюзивних прав – прав, наданих у межах повноважень органом державної влади або органом місцевого самоврядування на підставі будь-якого нормативно-правового акта та/або акта індивідуальної дії, що обмежують провадження діяльності у сферах, визначених цим Законом, однією чи кількома особами, що істотно впливає на здатність інших осіб провадити діяльність у зазначених сферах 	п. 4 ч. 1 ст. 2

Відповідно до вимог ч. 2 ст. 2 закону про публічні закупівлі¹⁵, до четвертої категорії замовників, включені суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у сфері:

1) забезпечення транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) та постачання природного газу на користь третіх осіб (замовників), видобутку природного газу та надання послуг установки LNG;

2) забезпечення виробництва, транспортування та постачання теплової енергії споживачам;

¹⁵ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

3) забезпечення виробництва, передачі, розподілу, купівлі-продажу, постачання електричної енергії споживачам, диспетчерське управління та забезпечення відпуску електричної енергії до/з системи передачі/розподілу та забезпечення функціонування ринку електричної енергії «на добу наперед» і внутрішньодобового ринку електричної енергії та балансуєчий ринок електричної енергії та організація купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках;

4) забезпечення виробництва, транспортування та постачання питної води, забезпечення функціонування централізованого водовідведення;

5) проведення зрошувальних, осушувальних або осушувально-зволожувальних меліоративних заходів, якщо обсяг води, що використовується для постачання питної води, становить більш ніж 20 відсотків загального обсягу води, одержання якої забезпечують зрошувальні чи осушувальні системи;

6) надання послуг з користування інфраструктурою залізничного транспорту загального користування, забезпечення функціонування міського електричного транспорту, у тому числі метрополітену, та експлуатація його об'єктів для надання послуг з перевезення, а також надання послуг з перевезення пасажирів автобусами в межах міст, з дотриманням умов, визначених відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на визначених ними маршрутах;

7) надання послуг автостанцій, портів, аеропортів, послуг з аеронавігаційного обслуговування польотів повітряних суден;

8) надання послуг поштового зв'язку;

9) розробка родовищ нафти і газу, родовищ вугілля та інших видів твердого палива, видобуток нафти, вугілля та інших видів твердого палива.

Суттєвою умовою здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад закупівлі замовникам є включення їх у річні плани закупівель, що оприлюднюються замовником в електронній системі закупівель протягом п'яти робочих днів з дня затвердження річного плану та змін до нього. Річний план, відповідно, складається на один календарний рік. План замовників першої та другої категорії, які є розпорядниками бюджетних коштів, формується, як правило, в попередньому році на етапах складання *проектів кошторисів та розрахунків до бюджетних запитів*. Поряд з цим, в подальшому зазначена очікувана вартість таких закупівель може коригуватись після розгляду та затвердження відповідних кошторисів.

Затверджений кошторис, як відомо, є основним плановим фінансовим документом, за яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання замовником бюджетних коштів і

розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення замовником платежів для виконання своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетної програми, в розрізі економічної класифікації видатків бюджету.

Невід'ємною частиною кошторису є розрахунки, які обґрунтовують показники кошторису по видатками бюджету або наданням кредитів з бюджету, за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету (далі – КЕКВ) і деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю¹⁶.

При формуванні річного плану закупівель замовниками третьої та четвертої категорії, згідно з ч. 2 ст. 75 Господарського кодексу України¹⁷, враховуються показники витратної частини їх фінансового плану, який є основним плановим документом державного комерційного підприємства, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року відповідно до установчих документів.

Річний план закупівель, оприлюднений замовником в електронній системі, як правило, містить інформацію, передбачену вимогами ч. 2 ст. 4 закону про публічні закупівлі¹⁸:

1) найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код замовника в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, його категорія;

2) *назва предмета закупівлі* із обов'язковим зазначенням показників цифр основного словника національного класифікатора України ДК 021:2012, затвердженого наказом Міністерством економічного розвитку і торгівлі від 23.12.2015 № 1749, а також особливості визначення предмету закупівель для встановлення окремих видів товарів, робіт послуг, затверджених Міністерством економіки від 15.04.2020 № 708 (у разі поділу на лоти такі відомості повинні зазначатися стосовно кожного лота);

3) *розмір бюджетного призначення*, (який має кількісні, часові і цільові обмеження, відповідно до лімітної довідки про бюджетні асигнування головного розпорядника бюджетних коштів; кошторису і

---

¹⁶ Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF#Text>

¹⁷ Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

¹⁸ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

планів асигнувань загального та спеціального фонду) та/або *очікувана вартість предмета закупівлі, яка являє собою розрахункову вартість предмету закупівлі на конкретних умовах поставки, визначену у відповідності до Примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі*¹⁹. Очікувана вартість *може бути відкоригована у річному плані закупівель*, із урахуванням затвердженого бюджетного призначення і бюджетних асигнувань.

4) код економічної класифікації видатків бюджету (для бюджетних коштів). Економічна класифікація видатків бюджету призначена для чіткого розмежування видатків бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів за економічними характеристиками операцій, які здійснюються відповідно до функцій держави та місцевого самоврядування. Економічна класифікація видатків бюджету забезпечує єдиний підхід до всіх учасників бюджетного процесу з точки зору виконання бюджету (п. 1.1 Інструкції від 12.03.2012 р. № 333 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21.06.2012 р. № 754²⁰);

5) вид закупівлі (закупівля без застосування електронної системи Прозорро; централізована закупівля; спрощена процедура закупівлі; відкриті торги; конкурентний діалог; переговорна процедура) та орієнтовний початок проведення ;

б) у разі застосування рамкової угоди зазначається: строк дії рамкової угоди; сторона рамкової угоди (замовник або централізована закупівельна організація, яка проводить закупівлю в інтересах замовника).

Залежно від найменування та виду предмета закупівлі під час планування повинна визначатися його економічна сутність та відповідний код згідно з Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету²¹, оскільки видатки на проведення публічних закупівель здійснюються за відповідними кодами економічної класифікації видатків бюджету (КЕКВ) залежно від економічної суті платежу. Отже, визначення потреби в товарах, роботах, послугах,

---

¹⁹ Примірна методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=fef464cb-f17f-4b3b-aa57-ebb3807be9ca>

²⁰ Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21.06.2012 р. № 754. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12#Text>

²¹ Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету: Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 р. № 333. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE20769>

планування обсягів і джерел видатків, здійснення підготовки до проведення закупівель, складання річного плану є необхідними передумовами здійснення закупівель та передують безпосередньому проведенню закупівель.

Доцільно зазначити, що коди економічної класифікації видатків бюджету залежно від економічної суті платежу наводяться замовником не тільки в річному плані закупівель, а й у оголошеннях про проведення процедури закупівлі, з урахувань яких розглядаються тендерні пропозиції учасників та укладаються договори про закупівлі, що має суттєве значення для взяття замовником бюджетних зобов'язань²², відповідно до бюджетних призначень, визначених кошторисом за кодами економічної класифікації видатків бюджету. А невідповідність кодів економічної класифікації видатків (КЕКВ) на придбання предмету закупівлі, наведених у річному плані закупівлі замовника, бюджетним призначенням²³, визначеним кошторисом, є однією із форми нецільового використання бюджетних коштів.

До річних планів закупівель замовників, у тому числі й бюджетних установ, включаються всі закупівлі, за винятком предметів, на які не поширюється дія Закону про публічні закупівлі. Наприклад, товари, роботи, послуги закупівля яких становить державну таємницю, придбання, оренда землі, будівель та інші об'єкти нерухомого майна, перелік яких наведено в ч.6 ст.3 закону про публічні закупівлі²⁴.

Відмітимо, що річний план закупівель замовника оприлюднюється в Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі, затвердженому наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 11.06.2020 р. № 1082²⁵. У разі допущення помилок або недбалого ставлення до складання річного плану закупівель передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність замовника.

---

²² Бюджетне зобов'язання – будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

²³ Бюджетне призначення – повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане БК України, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

²⁴ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

²⁵ Порядок розміщення інформації про публічні закупівлі затвердженому наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 11.06.2020 р. № 1082. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-20#Text>

Так, відповідно до ст. 164-14 Кодексу про адміністративні порушення передбачена відповідальність, в т.ч. за: порушення порядку визначення предмету закупівель; не оприлюднення або порушення строків оприлюднення інформації про закупівлю; придбання товарів, робіт, послуг до/без проведення процедури закупівель/спрощеної процедури закупівель, відповідно до вимог закону про публічні закупівлі; застосування конкурентного діалогу або торгів з обмеженою відповідальністю на умовах передбачених законом²⁶.

Кримінальна відповідальність замовників передбачена в разі завищення в річному плані закупівель розміру очікуваної вартості предмету закупівель, що призвело до значних економічних втрат, внаслідок виконання укладеного договору про закупівлю, договірною ціною якого сформована на підставі завищеної очікуваної вартості та визначеної без врахування вимог наказу Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275²⁷.

Розрахунок розміру очікуваної вартості одиниці предмету закупівель здійснюється відповідно до вимог Примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі методом порівняння ринкових цін або на підставі закупівельних цін попередніх закупівель із застосуванням коефіцієнту індексації для товарів українського походження чи коефіцієнту курсової різниці для товарів іноземного походження. Розмір очікуваної вартості предмету закупівель товарів/послуг щодо яких проводиться державне регулювання цін і тарифів, визначається як добуток необхідного обсягу товарів/послуг на ціни (тарифи), затверджені відповідним нормативно-правовим актом. Визначення очікуваної вартості проектних та проектно-вишукувальних робіт проводиться з урахуванням видів та обсягів робіт, що плануються закупити, відповідно до ДСТУ Б Д.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво», прийнятого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.08.2013 р. № 374²⁸.

---

²⁶ Кодекс про адміністративні порушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

²⁷ Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі : Наказ Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=fef464cb-f17f-4b3b-aa57-ebb3807be9ca>

²⁸ ДСТУ Б Д.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво»: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.08.2013 р. № 374. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0374858-13#Text>

Очікувана вартість закупівлі робіт з будівництва, капітального ремонту та реконструкції визначається з урахуванням ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва»²⁹, а також Галузевих виробничих норм ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт»³⁰, відповідно до розробленої та затвердженої проектно-кошторисної документації (табл. 2).

Таблиця 2

Методи визначення очікуваної вартості предмета закупівлі³¹

Методи	Джерело інформації	Сфера застосування
Метод порівняння ринкових цін	Враховується інформація, отримана із загальнодоступних відкритих джерел, з урахуванням порівняння даних умов закупівлі, а саме обсяги закупівлі, умови оплати та постачання.	Для товарів та послуг загального попиту щодо яких не існує обмежень на ринку.
Розрахунок на основі закупівельних цін попередніх закупівель	Для розрахунку за основу враховується ціна власних попередніх закупівель та укладених договорів з урахуванням індексу інфляції та зміну курсів валют, якщо є валютна складова	Для закупівлі товарів та послуг з обмеженою конкуренцією, або при неможливості отримання достатньої актуальної інформації.
Розрахунок відповідно до державного регулювання цін і тарифів	Враховуються тарифи, затверджені нормативно-правовими актами.	Для закупівлі товарів та послуг щодо яких діє державне регулювання цін і тарифів.

²⁹ ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва»: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 р. № 293. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/DSTU1.1-1-z_-Zm_noyu-1.pdf

³⁰ Галузеві виробничі норми ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт»: Наказ Державної служби автомобільних доріг України від 23.08.2011 р. № 301. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/76328_76328

³¹ Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі: Наказ Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=fef464cb-f17f-4b3b-aa57-ebb3807be9ca>

Розрахунок очікуваної вартості робіт	Проводиться відповідно до ДСТУ БД.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво», ДСТУ БД.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва», ВБН Г.1-218-182:2006 Класифікація робіт з ремонтів автомобільних доріг загального користування».	Для закупівлі проектних та проектно-вишукувальних робіт, робіт з будівництва та капітального ремонту
--------------------------------------	--	--

Зауважимо, що очікувана вартість закупівлі товарів, робіт, послуг наводиться замовником в оголошенні про проведення процедури закупівлі відповідності до вимог закону про публічні закупівлі: при спрощених закупівлях (ч. 3 ст.14); при укладанні рамкових угод (ч. 2 ст.15); при проведенні відкритих торгів (ч. 2 ст. 21); при проведенні конкурсного діалогу (ч. 1 ст. 35); при проведенні торгів з обмеженою участю (ч. 1 ст. 37)³². Крім оголошення про проведення процедури закупівлі замовниками оприлюднюється тендерна документація в електронній системі закупівель для вільного доступу при здійсненні відкритих торгів.

Тендерна документація є головним документом замовника, де максимально описано предмет закупівлі та визначено вимоги до учасників закупівлі. Відповідно до ст.22 закону про публічні закупівлі, у тендерній документації замовник зазначає, зокрема:

1) один або декілька кваліфікаційних критеріїв відповідно до ст. 16 закону про закупівлю;

2) підстави згідно ст. 17 закону про закупівлю;

3) інформацію про спосіб підтвердження відповідності учасників установленим критеріям і вимогам згідно із законодавством;

4) інформацію про необхідні технічні, якісні, кількісні характеристики предмета закупівлі, зокрема відповідну технічну специфікацію, та інформацію про маркування, протоколи випробувань або сертифікати, що підтверджують відповідність предмета закупівлі встановленим вимогам у тендерній документації;

5) проект договору про закупівлю з обов'язковим зазначенням порядку змін його умов;

6) інформацію про мову, валюту тощо.

³² Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

Відмітимо, що форма примірної тендерної документації затверджена наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.04.2016 р. № 680³³. Крім того, з 19 жовтня 2022 року згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2022 р. № 1178 тендерна документація повинна обов'язково містити інформацію щодо прийняттого відсотка перевищення ціни тендерної пропозиції учасника процедури закупівлі над очікуваною вартістю предмета закупівлі³⁴ (далі – Постанова № 1178). А саме п. 28 Постанови № 1178 передбачено право замовника встановити в тендерній документації можливість для учасника подавати тендерну пропозицію з ціною, що перевищує очікувану вартість предмета закупівлі. Якщо замовник дозволяє подавати учасникові таку тендерну пропозицію, то він повинен зазначити в тендерній документації інформацію про прийнятний відсоток перевищення ціни тендерної пропозиції учасника процедури закупівлі над очікуваною вартістю предмета закупівлі, визначеної замовником в оголошенні про проведення відкритих торгів. Прийнятний відсоток перевищення розраховується самостійно замовником, з урахуванням можливостей для здійснення подальшої оплати закупівлі (виділення додаткових коштів або перерозподілу зекономлених коштів тощо). Таке положення передбачене Постановою № 1178 для можливості закупівлі з огляду на зростання цін на відповідному ринку під впливом об'єктивних обставин, що можуть відбуватись під час проведення відкритих торгів замовником.

Наголосимо на тому, що якщо замовник не зазначив про прийняття до розгляду тендерної пропозиції, ціна якої є вищою, ніж очікувана вартість предмета закупівлі, визначена замовником в оголошенні про проведення відкритих торгів, та/або не зазначив прийнятний відсоток перевищення, або відсоток перевищення є більшим, ніж зазначений замовником в тендерній документації, то замовник відхиляє таку тендерну пропозицію відповідно до абзацу 5 пп. 2 пп. 41 Постанови Кабінету Міністрів № 1178³⁵.

---

³³ Про затвердження примірної тендерної документації : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.04.2016 р. № 680. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0680731-16#Text>

³⁴ Особливості, здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 р. № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>

³⁵ Там само.

Відповідно до п.32 ст.1 закону про публічні закупівлі, *тендерна пропозиція* – це пропозиція щодо предмета закупівлі або його частини (лота), яку учасник процедури закупівлі подає замовнику відповідно до вимог тендерної документації³⁶.

Доцільно зазначити, що *учасником процедури закупівлі/спрощеної закупівлі* може бути: як фізична особа, так і фізична особа – підприємець чи юридична особа – резидент або нерезидент, у тому числі об'єднання учасників, яка подала тендерну пропозицію/пропозицію щодо предмета закупівлі або його частини (лота) або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Єдиною ваговою умовою до учасників процедур є відповідність кваліфікаційним критеріям, встановленим ч. 2 ст. 16 Закону України «Про публічні закупівлі». Замовник має встановити один або декілька кваліфікаційних критеріїв: наявність обладнання та матеріально-технічної бази; наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід; наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору.

За результатами оцінки та розгляду пропозиції замовник визначає переможця. Повідомлення про намір укласти договір про публічну закупівлю замовник оприлюднює в електронній системі закупівель, у випадках, передбачених законом про публічні закупівлі³⁷.

У разі відмови переможця торгів від підписання договору про публічну закупівлю відповідно до вимог тендерної документації або неукладення договору з вини учасника в строк, визначений цим Законом, або ненадання переможцем документів, що підтверджують відсутність підстав, передбачених даним законом, замовник відхиляє тендерну пропозицію такого учасника та визначає переможця серед тих учасників, строк дії тендерної пропозиції яких ще не минув³⁸.

Доцільно зазначити, що електронна система закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків функціонує відповідно до Порядку, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 166 від 24.02.2016 р.³⁹ і є загальнодоступною та гарантує рівні права під час

---

³⁶ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

³⁷ Там само.

³⁸ Мілаш В. С. Договірне право: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. С. 59

³⁹ Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р. № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF#Text>

реєстрації всім заінтересованим особам і рівний доступ до інформації всім особам.

Застосування електронної системи закупівель є обов'язковою при здійсненні замовниками окремих видів закупівель (звіт про договір про закупівлю; спрощені закупівлі; відкриті торги; переговорна процедура закупівлі; конкурентний діалог, закупівлі за рамковими угодами) з орієнтованим обсягом вартості закупівель (табл. 3).

Таблиця 3

Види публічних закупівель з орієнтованим обсягом їх вартості із застосуванням електронної системи⁴⁰

Види закупівель, згідно Закону про публічні закупівлі	Орієнтований обсяг вартості закупівель, грн.	Застосування електронної системи закупівель (ЕСЗ)	Категорії замовників, згідно ч. 4 ст. 2 Закону
Прямі договори про закупівлю (ч. 3 ст. 3 закону)	від 1 коп. до 50000,00	Без застосування ЕСЗ або Prozorro Market, з обов'язковою публікацією Звіту про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель.	Замовники 1 категорії
Спрощені закупівлі (ст. 14 закону)	від 50000,00 до 200000,00	Із застосуванням ЕСЗ	Замовники 1–3 категорії
Відкриті торги (розділ IV закон) Конкурентний діалог (розділ V закону) Переговорна процедура (розділ VII закону)	від 200000,00 товарів (робіт – 1,5 мільйона гривень;)	Із застосуванням ЕСЗ	Замовники 1–3 категорії
	від 1 мільйон гривень, для товарів та послуг, від 5 мільйонів гривень для робіт;		Замовники 4 категорії
Відкриті торги з англійською мовою (розділ IV закон); Закупівлі за рамковими угодами (ст. 15 закону) Торги з обмеженою відповідальністю (розділ VI закону)	від 133 тисяч євро для товарів і послуг; від 5150 тисяч євро для робіт	Із застосуванням ЕСЗ	Замовники 4 категорії

⁴⁰ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

2. Особливості договору про публічну закупівлю як різновиду господарського договору

Як відомо, договір про публічну закупівлю – це господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару⁴¹. Разом з тим, поняття «господарський договір» законодавством України не визначене. Так, стаття 173 Господарського кодексу України лише дає загальне визначення господарського зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених цим Кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (управлена сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку.

Серед науковців, які досліджували теоретико-правові засади господарських договорів, слід відмітити таких, як О. А. Беяневич⁴², С. М. Бервено⁴³, А. П. Гаврилішина⁴⁴, С. В. Мілаш⁴⁵, Г. В. Смолин⁴⁶, В. С. Щербина⁴⁷ та інших вітчизняних та закордонних науковців.

На думку науковців, поняття господарського договору визначається за допомогою його ознак, що дозволяють відокремити його від інших видів договорів (у тому числі цивільних). До таких ознак належать: особливий суб'єктний склад, зміст договору, його предмет та істотні

---

⁴¹ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

⁴² Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти) : монографія / О.А. Беяневич. К. : Юрінком Інтер, 2006. 592 с

⁴³ Бервено С. М.. Проблеми договірного права України : дисер. на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ, 2006. 437 с.

⁴⁴ Гаврилішин А.П., Ошурко С.М. Загальні положення про господарські договори в Україні <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7171/1/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%BA%D1%96.pdf>

⁴⁵ Мілаш В. С. Договірне право: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 80 с.

⁴⁶ Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

⁴⁷ Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К. 2021. 448 с.

умови; спрямованість на забезпечення господарської діяльності учасників договірних відносин; тісний зв'язок з плановим процесом, насамперед внутрішньофірмовим плануванням учасників господарських відносин, а також державним і комунальним; поєднання в господарському договорі майнових та організаційних елементів; обмеження договірної свободи з метою захисту інтересів споживачів та загальногосподарських інтересів⁴⁸.

Відмітимо, що договір про публічну закупівлю укладається відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України, з урахуванням особливостей закону про публічні закупівлі. Зокрема, при укладенні договору про публічні закупівлі здійснюється з обмеженням дії принципу свободи договору. Оскільки, закупівельне законодавство встановлює обов'язок для контрагентів укладати договори про публічну закупівлю у певному порядку, у визначеній формі (процедура закупівлі/спрощеної закупівлі) та з дотриманням встановлених вимог, що не завжди корелює із загальними засадами укладення договору. Зокрема, законодавець в імперативному порядку (ч. 5 ст. 41 Закону України «Про публічні закупівлі») передбачив, що умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції / пропозиції за результатами електронного аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі або узгодженої ціни пропозиції учасника у разі застосування переговорної процедури, крім випадків визначення грошового еквівалента зобов'язання в іноземній валюті та/або випадків перерахунку ціни за результатами електронного аукціону в бік зменшення ціни тендерної пропозиції/пропозиції учасника без зменшення обсягів закупівлі. Таким чином умови договору про закупівлю є істотними, вони не можуть бути змінені після підписання такого договору, крім умов договору, що не є істотними. Істотними умовами договору, в свою чергу, є його предмет, ціна і строк дії договору відповідно до ч.1 ст. 638 Цивільного кодексу України та ст.180 Господарського кодексу України.

Предметом договору про публічні закупівлі є товари, роботи чи послуги, що закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі або в межах проведення спрощеної закупівлі, щодо яких учасникам дозволяється подавати тендерні пропозиції або пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури закупівлі), відповідно до п.22 ч.1 ст.1 закону про публічні закупівлі.

---

⁴⁸ Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2018. 896 с.

Однак, відповідно до ч.5 ст.3 закону про публічні закупівлі, що дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі замовників є:

1) товари, роботи і послуги, закупівля яких становить державну таємницю відповідно до Закону України «Про державну таємницю», або які згідно із законами України потребують спеціальних заходів безпеки;

2) товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється закордонними дипломатичними установами України;

3) фінансові послуги, що надаються у зв'язку з емісією, купівлею, продажем або передачею цінних паперів чи інших фінансових інструментів;

4) придбання, оренда землі, будівель, іншого нерухомого майна або майнових прав на землю, будівлі та інше нерухоме майно;

5) послуги міжнародних третейських судів, міжнародних арбітражів для розгляду та вирішення спорів, у яких бере участь замовник;

6) товари, роботи і послуги, що закуповуються на підставі договорів між центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної політики у сфері національної безпеки, у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва, та спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі;

7) послуги з провадження наукової, науково-технічної діяльності, які фінансуються на конкурсній основі в порядку, визначеному статтями 58 і 59 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

8) трудові договори (контракти);

9) послуги з виготовлення і розповсюдження аудіовізуальної продукції та реклами для здійснення передвиборної агітації;

10) товари і послуги, пов'язані з розробленням дизайну, виготовленням захищеного паперу, банкнот, монет і державних нагород України, їх зберіганням, транспортуванням та обліком;

11) послуги, необхідні для здійснення управління державним боргом та гарантованим державою боргом, залучення запозичень під державні гарантії, обслуговування і погашення запозичень, залучених під державні гарантії, вчинення правочинів з борговими зобов'язаннями, що виникли за запозиченнями, залученими під державні гарантії, а також розміщення державних деривативів, здійснення виплат за державними деривативами та/або вчинення правочинів з державними деривативами;

12) товари і послуги, пов'язані з операціями Національного банку України із забезпечення управління золотовалютними резервами, їх розміщення, купівлі та продажу на вторинному ринку цінних паперів,

здійснення валютних інтервенцій шляхом купівлі-продажу валютних цінностей на валютних ринках;

12¹) юридичні послуги, закупівля яких здійснюється Національним банком України для представництва його інтересів в органах влади іноземних держав, а також юридичні послуги, пов'язані із захистом його прав та інтересів під час врегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ, учасником яких є Національний банк України. Закупівля таких послуг здійснюється Національним банком України у визначеному ним порядку;

13) послуги фінансових установ щодо надання кредитів, гарантій, а також послуги, необхідні для підготовки та реалізації інвестиційних проектів, проектів державно-приватного партнерства, у тому числі проектів, що здійснюються на умовах концесії, які надаються міжнародними фінансовими організаціями;

14) послуги, закупівля яких здійснюється банками для надання ними банківських послуг та проведення банківських операцій відповідно до законів України «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України»;

15) послуги, що надаються Національним банком України відповідно до закону;

16) бланки документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, паспорти, бланки документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус, бланки інших документів, що відповідно до законодавства України потребують використання спеціальних елементів захисту, виборчі бюлетені з виборів Президента України та/або народних депутатів України, марки акцизного податку, що виготовляються підприємствами, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері організації та контролю за виготовленням бланків цінних паперів, документів суворої звітності, а також товари і послуги, необхідні для їх виготовлення;

17) товари і послуги, необхідні для виконання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб покладених на нього функцій та повноважень, визначених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку;

18) послуги за договорами про медичне обслуговування населення, що надаються відповідно до закону;

19) товари і послуги, що підлягають закупівлі відповідно до угод щодо закупівлі, що укладаються центральним органом виконавчої влади України, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі;

20) товари, роботи та послуги, постачання, виконання, надання яких здійснюється постачальником із досвідом роботи в країнах Європи та/або Азії та/або Північної Америки та/або Південної Америки та/або Близького Сходу не менше п'яти років (в тому числі його пов'язаними особами в розумінні Податкового кодексу України), які необхідні для науково-технічних та/чи інженерних послуг для геологорозвідки (геологічного вивчення, розвідувальних робіт), буріння, розробки, видобутку, інтенсифікації (гідророзрив пласта, капітальний ремонт свердловин, колтюбінг) свердловин та родовищ вуглеводнів, їх наземної підготовки для транспортування магістральними газопроводами та нафтопроводами, та їх переробки;

21) гемопоетичні стовбурові клітини, роботи та послуги, що пов'язані з їх придбанням. За результатами такої закупівлі в електронній системі закупівлі замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівлі;

22) природний газ, закупівля якого здійснюється суб'єктами ринку природного газу, визначеними Законом України «Про ринок природного газу», на товарних біржах, діяльність яких регулюється законом, що визначає правові умови створення та функціонування (діяльності) товарних бірж, та які відповідають вимогам кодексу газотранспортної системи;

23) роботи з будівництва (у тому числі супровідні цим роботам послуги) Великої кільцевої автомобільної дороги навколо м. Києва (Київська область).

Крім того, на випадки, коли замовники четвертої категорії, здійснюють закупівлі таких предметів закупівлі⁴⁹:

1) товари, роботи і послуги, що виробляються, виконуються чи надаються на користь замовника або групи замовників афілійованим підприємством виключно для забезпечення діяльності такого замовника або групи замовників в окремих сферах господарювання;

2) товари, що закупаються для перепродажу третім особам, за умови, що замовник не займає монопольне (домінуюче) становище на ринку таких товарів, а інші суб'єкти господарювання можуть вільно здійснювати їх продаж на тих же умовах, що й замовник;

3) паливно-енергетичні ресурси для виробництва електричної, теплової енергії (у тому числі ядерне паливо (опромінене чи неопромінене, зокрема поглинаючі стрижні систем керування та захисту), ядерні матеріали) проведення геологічного вивчення родовищ корисних копалин;

---

⁴⁹ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

4) вуглеводнева сировина, нафтопродукти для їх подальшої переробки і реалізації та пов'язаних і необхідних для цього супутніх послуг: з переробки, виробництва, транспортування, фрахтування, страхування, переміщення, вантажних перевезень, зберігання, зливу/наливу, інспекції кількості та якості, митно-брокерських, інформаційно-аналітичних послуг щодо ринкових цін та біржових котирувань, фінансових послуг, послуг бірж, аукціонів, систем електронних торгів;

5) товари, роботи і послуги, якщо ціни (тарифи) на них затверджуються державними колегіальними органами, іншими органами влади відповідно до їх повноважень або визначаються в порядку, встановленому зазначеними органами, у тому числі якщо визначення таких цін здійснюється на аукціонах;

6) товари, роботи і послуги за угодами про розподіл продукції, укладеними згідно із Законом України «Про угоди про розподіл продукції»;

7) товари і послуги на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку, балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії»;

8) електрична енергія, що купується та продається на ринку електричної енергії гарантованим покупцем, оператором ринку, оператором системи передачі, стороною, відповідальною за баланс балансуєчої групи, відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії»;

9) послуги адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії»;

10) послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії»;

11) природний газ, закупівля якого здійснюється оператором газотранспортної системи у замовника послуг транспортування в обсязі допущеного таким замовником позитивного добового небалансу;

12) природний газ, закупівля якого здійснюється замовником послуг транспортування в оператора газотранспортної системи в обсязі допущеного замовником негативного добового небалансу;

13) природний газ, закупівля якого здійснюється оператором газотранспортної системи, оператором газосховищ та операторами газорозподільних систем для забезпечення власної господарської діяльності (у тому числі для власних виробничо-технічних потреб, покриття витрат та виробничо-технологічних витрат, вчинення балансуєчих дій) відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», кодексу газотранспортної системи, кодексу газосховищ та кодексу газорозподільних

систем, за умови що такі закупівлі здійснюються на товарних біржах, діяльність яких регулюється законом, що визначає правові умови створення та функціонування (діяльності) товарних бірж, та які відповідають вимогам кодексу газотранспортної системи».

Частиною 5 ст. 41 закону про публічні закупівлі⁵⁰ передбачена можливість покращення якості предмету закупівлі, однак за умови що таке покращення не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю та яка не повинна відрізнятися від тендерної пропозиції учасника або його пропозиції на переговорах. Крім того, договором про закупівлю може бути передбачене зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника.

Ціна договору про закупівлю відноситься до істотних умов договору та відповідно до ч. 4 ст. 41 закону про публічні закупівлі не повинна відрізнятися від ціни, зазначеної учасником/переможцем у його тендерній пропозиції (у тому числі ціни за одиницю товару) за результатами електронного аукціону або узгодженої ціни пропозиції учасника (у разі застосування переговорної процедури), крім випадків визначення грошового еквівалента зобов'язання в іноземній валюті та/або випадків перерахунку ціни за результатами електронного аукціону в бік зменшення ціни тендерної пропозиції/пропозиції учасника без зменшення обсягів закупівлі.

Разом з цим, законом про публічні закупівлі передбачена можливість зміни (збільшення/зменшення) ціни за одиницю товару, шляхом укладання додаткових угод, а саме⁵¹:

1) збільшення ціни за одиницю товару до 10 відсотків пропорційно збільшенню ціни такого товару на ринку у разі коливання ціни такого товару на ринку за умови, що така зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю, – не частіше ніж один раз на 90 днів з моменту підписання договору про закупівлю/внесення змін до такого договору щодо збільшення ціни за одиницю товару. Обмеження щодо строків зміни ціни за одиницю товару не застосовується у випадках зміни умов договору про закупівлю бензину та дизельного пального, природного газу та електричної енергії (п. 2 ч. 5 ст. 41 закону);

2) зменшення ціни в договорі про закупівлю (без зміни кількості (обсягу) та якості товарів, робіт і послуг), у тому числі у разі коливання ціни товару на ринку (п. 5 ч. 5 ст. 41 закону);

3) зміни ціни в договорі про закупівлю у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів та/або зміною умов щодо надання пільг з

---

⁵⁰ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

⁵¹ Там само.

оподаткування – пропорційно до зміни таких ставок та/або пільг з оподаткування (п. 6 ч. 5 ст. 41 закону);

4) зміни ціни, на підставі встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань або показників Platts, ARGUS регульованих цін (тарифів) і нормативів, що застосовуються в договорі про закупівлю, при умови встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни (п. 7 ч. 5 ст. 41 закону).

Строк дії договору про закупівлю, який є істотною умовою, являє собою час, протягом якого сторони можуть реалізувати свої права і виконати свої обов'язки відповідно до укладеного ними договору. Як правило, договір набирає чинності з моменту його укладення та має обмеження в часі строку дії такого договору (строку виконання замовником зобов'язань за таким договором), якщо по ньому передбачена оплата за рахунок бюджетних коштів. Нагадаємо, що згідно з ч. 1 ст. 3 Бюджетного кодексу України, бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України, становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року⁵².

Крім того, при укладанні договору розпоряднику (одержувачу) бюджетних коштів необхідно обов'язково враховувати ч. 1 ст. 23 Бюджетного кодексу України, оскільки згідно з ч. 4 ст. 48 Бюджетного кодексу України, зобов'язання, взяті учасником бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених цим кодексом та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), не вважаються бюджетними зобов'язаннями (крім витрат, що здійснюються відповідно до частини шостої цієї статті) й не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів. Зокрема, згідно з п. 2.10 Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, органи Казначейства не реєструють зобов'язання у разі: відсутності у розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань, встановлених кошторисом; відсутності документів, які підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання; відсутності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми (крім випадків, у яких законодавством не передбачено його затвердження); невідповідності напрямів витрачання бюджетних коштів бюджетному асигнуванню, паспорту бюджетної програми; відсутності документів щодо закупівлі

---

⁵² Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства у сфері закупівель; недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень та обмежень, які вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами; недотримання вимог щодо оформлення поданих документів⁵³.

Укладення договору про закупівлю, у тому числі для потреб наступного бюджетного періоду, за яким розпорядник бюджетних коштів взяв зобов'язання без відповідних бюджетних асигнувань, установлених у кошторисі, є неправомірним та вважається порушенням бюджетного законодавства. Зокрема, виходячи зі змісту п. 7 ч. 1 ст. 2, ч. 3 і ч. 4 ст. 48 та п. 20 ч. 1 ст. 116 Бюджетного кодексу України, укладення договору про закупівлю для потреб наступного бюджетного року до затвердження кошторису (встановлення бюджетного асигнування) і взяття за ним відповідного зобов'язання є недійсним та вважається порушенням бюджетного законодавства⁵⁴. Більш того, такі дії містять у собі формальні ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 164-12 КУпАП⁵⁵.

У випадках, коли укладеним договором про закупівлю не передбачена оплата за рахунок бюджетних коштів, норма щодо строку виконання замовником зобов'язань за таким договором на нього не розповсюджуються. Однак, укладання такого договору здійснюється відповідно до умов пропозиції учасника-переможця процедури закупівлі з урахуванням фінансового плану підприємства.

Зауважимо, що ч. 2 ст. 75 Господарського кодексу України встановлено, що фінансовий план є основним плановим документом державного комерційного підприємства, згідно з яким підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року відповідно до установчих документів⁵⁶. Фінансовий план підприємств державного сектору економіки підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передує

---

⁵³ Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України : Наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>

⁵⁴ Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

⁵⁵ Кодекс про адміністративні порушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

⁵⁶ Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

плановому, якщо інше не передбачено законом. Згідно з п. 2 Порядку про складання фінансового плану⁵⁷.

Фінансовий план підприємства складається за формою згідно з додатком 1 до цього Порядку на кожний наступний рік з поквартальною розбивкою і відображає очікувані фінансові результати в запланованому році.

Крім того, при складанні фінансового плану, звіту про його виконання, підготовки пояснювальних записок до них, що зокрема передбачає складання витратної частини фінансового плану та визначення обґрунтованого рівня запланованих витрат підприємства, уповноважена(і) особа(и) або тендерний(і) комітет(и) підприємства-замовника можуть проаналізувати закупівлі попереднього року, визначити потреби щодо здійснення закупівель підприємства на наступний рік, зокрема шляхом отримання інформації від структурних підрозділів (фахівців) підприємства, та попередньо визначити очікувану вартість закупівель, які планується здійснити⁵⁸.

Варто зазначити, що дія договору про закупівлю може бути продовжена на строк, достатній для проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі на початку наступного року в обсязі, що не перевищує 20 відсотків суми, визначеної в початковому договорі про закупівлю, укладеному в попередньому році, якщо видатки на досягнення цієї цілі затверджено в установленому порядку згідно з ч. 6 ст.41 закону про публічні закупівлі⁵⁹.

Відповідно до закону про публічні закупівлі продовження строку дії договору про закупівлю та строку виконання зобов'язань щодо передачі товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі обставин непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю.

Доцільно зазначити, що в разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, передбачених ч. 5 ст. 41 закону про публічні закупівлі, замовник обов'язково оприлюднює повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю.

---

⁵⁷ Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки : Наказ Мінекономрозвитку України від 02.03.2015 р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#Text>

⁵⁸ Там само.

⁵⁹ Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

Договір про закупівлю вважається виконаним у випадку, коли кожна зі сторін виконала свої зобов'язання в повному обсязі, а саме: зі сторони учасника відбулась поставка товарів, послуги були надані, роботи виконані, а замовник, у свою чергу, здійснив оплату. Виконання договору обов'язково повинно підтверджуватись відповідними документами.

Відповідно до закону про публічні закупівлі замовники через електронну систему опубліковують на веб-порталі Уповноваженого органу з питань закупівель звіт про виконання договору про закупівлю, укладеного за результатами проведення процедури закупівлі, передбаченої ст. 13 закону про публічні закупівлі або спрощеної закупівлі та у випадках, передбачених ст. 41 і ст. 10 закону про публічні закупівлі⁶⁰. Звіт про виконання договору про закупівлю повинен містити відповідну інформацію, передбачену вимогами ст. 42 закону про публічні закупівлі.

Отже, договір про публічну закупівлю, як господарській договір має особливості. По-перше, йому притаманний особливий суб'єктний склад сторін договору, оскільки однією з них обов'язково має виступати або держава Україна (в особі відповідного органу влади), орган влади, або суб'єкт господарювання зі спеціальним статусом (державне підприємство чи комунальне підприємство). По-друге, договір, який укладається між замовником та учасником за результатами проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та передбачає набуття права власності на товари або надання послуг, виконання робіт. По-третє, при цьому істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків, передбачених частиною п'ятою ст. 40 Закону.

3. Ефективність урядового фінансового контролю у сфері публічних закупівель

В умовах, коли дефіцит державного бюджету України сягає 42 млрд доларів, а половина бюджетних видатків фінансується коштом міжнародних партнерів, ми не можемо собі дозволити, щоб публічні закупівлі були неефективними. Тому роль контролю повинна неухильно зростати. Мова йде не лише про покарання, а про вдосконалення всієї системи витрачання грошей⁶¹.

---

⁶⁰ Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

⁶¹ Підласа Р. Подальші зміни у системі контролю публічних закупівель, в межах проекту ЄС у сфері європейської інтеграції та післявоєнного відновлення. URL: <https://dozorro.org/news/podalshi-zmini-u-sistemi-kontrolyu-publichnih-zakupivel-obgovorili-v-mezhah-proyektu-yes-u-sferi-ye-v>

Державний контроль у сфері публічних закупівель здійснюється уповноваженими державними органами відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» з метою забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища в сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції в цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції та ефективного витрачання бюджетних ресурсів. Відповідно до чинного законодавства в сфері публічних закупівель уповноваженими органами фінансового контролю, як частини централізованого (позавідомчого) державного фінансового контролю, є Рахункова палата, Державна аудиторська служба України (далі – ДАСУ) та Державна Казначейська служба України⁶². Доцільно зазначити, що ДАСУ є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику в сфері урядового фінансового контролю. Відмітимо, що від ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель багато в чому залежить реалізація соціальної політики держави. Саме тому одна з найважливіших функцій державного управління має бути спрямована на виявлення відхилень від прийнятих стандартів законності, доцільності та ефективності управління фінансовими ресурсами, а також на своєчасне вжиття необхідних коригувань і запобіжних заходів.

Проблематикою оцінки ефективності державного фінансового контролю займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: Г. Атаманчук, О. Барановський, І. Басанцов, Ю. Голуб, Ю. Данилевський, Г. Завистовська, В. Піхоцький, В. Русін, В. Симоненко, Ю. Слободяник, І. Стефанюк, С. Шохін та ін. Водночас, проблеми ефективності окремих форм і видів контролю, що здійснюється Державною аудиторською службою України, залишилися без належної уваги. Це визначає мету і зумовлює актуальність дослідження питань ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель, що здійснюється органами ДАСУ, оскільки він має виняткове суспільне значення.

Ефективність урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель – це досить складне поняття, що характеризується різними критеріями та оцінюється низкою показників. Зокрема, критеріями оцінки ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель є його результативність, якість та дієвість, які визначаються ступенем реалізації цілей контролю та впливу органів ДАСУ на замовників та учасників закупівельного процесу. В цьому аспекті їх кількісний вираз може бути у вигляді обсягів, установлених

---

⁶² Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

порушень та попереджень щодо порушення законодавства про публічні закупівлі, прийнятих управлінських рішень, направлених до суду адміністративних протоколів за результатами контрольних заходів органів ДАСУ.

У таблиці 4 наведено результати аналізу показників ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель за період з 2018 року по жовтень 2022 року, здійснених органами ДАСУ.

Доцільно зазначити, що урядовий фінансовий контроль у сфері публічних закупівель здійснюється органами ДАСУ шляхом проведення моніторингу, перевірок та інспектування в формі ревізії⁶³. Кожна форма урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель має характерні особливості (за періодом закупівельного процесу, за підставами для проведення, за джерелами інформації, за строками проведення, за алгоритмом дій по їх виконанню та по формах оформлення результатів тощо). Крім того, їх проведення регламентовано різними нормативно-правовими актами. Так, моніторинг закупівель здійснюється згідно з Законом України «Про публічні закупівлі» та Порядком здійснення моніторингу закупівель органами державного фінансового контролю⁶⁴. Проведення перевірок закупівель (ч. 1 ст. 5) здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»⁶⁵ та постанови КМУ «Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами»⁶⁶, а ревізії закупівель – відповідно до вимог постанови КМУ «Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними

---

⁶³ Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 3.02.2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>

⁶⁴ Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова КМУ від 1.08.2013 р. № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-%D0%BF#Text>

⁶⁵ Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

⁶⁶ Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами : Постанова КМУ від 01.08.2013 р. № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-%D0%B>

територіальними органами»⁶⁷. Важливим питанням у виборі органом ДАСУ форми контролю в сфері публічних закупівель є їх ефективність.

Таблиця 4

Аналіз показників ефективності контролю в сфері публічних закупівель органів ДАСУ

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
1. Обсяг охоплених контролем закупівель, млн. грн.	178587,3	186945,4	228507	293495	306833
Приріст,%		137,88	22,23	28,44	104,5
2. Виявлено порушень законодавства в сфері закупівель, млн.грн.	929,3	75275,1	152590	163174	162882,6
Приріст,%		8000,19	102,71	6,94	-0,18
3. Коефіцієнт результативності	0,01	0,4	0,67	0,56	0,53
Приріст,%		3900,00	67,50	-16,42	-5,21
4. Обсяг попереджених ДАС України порушень, млн. грн	20	16801,3	13433,8	12891,6	14980,4
Приріст,%		83906,50	-20,04	-4,04	116,2
5. Коефіцієнт дієвості контрольних заходів	0,02	0,22	0,09	0,08	0,09
Приріст,%		1000,00	-59,09	-11,11	12,5
6. Кількість проведених контрольних заходів, од.	93	118	122	528	587
Приріст,%		26,88	3,39	332,79	11,2
7. Коефіцієнт якості контрольних заходів	0,06	0,89	0,84	0,76	0,74
Приріст,%		1383,33	-5,62	-9,52	-2,63
8. Направлено ДАСУ до суду протоколів про адміністративні порушення, од	333	941	1310	1032	488
Приріст,%		182,58	39,21	-21,22	-52,7

⁶⁷ Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами : Постанова КМУ від 20.04.2006 р. № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>

Продовження таблиці 4

9. Прийнято ДАСУ управлінських рішень за результатами контрольних заходів, од.	1209	890	1014	801	504
Приріст, %		-26,39	13,93	-21,01	-37,08

Джерело: складено авторами за даними Звітів ДАСУ⁶⁸

Однією із форм урядового фінансового контролю ДАСУ в сфері публічних закупівель є інспектування, сутність якої полягає в документальній і фактичній перевірці суб'єктів сфери публічних закупівель та проводиться в формі ревізії, яка повинна забезпечувати виявлення фактів порушення законодавства про публічні закупівлі, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб.

Інспектування (ревізія) публічних закупівель здійснюється органами ДАСУ з 2013 року при проведенні ревізії з певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, в тому числі суб'єктів господарювання, в статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать суб'єктам господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які є учасниками закупівельної діяльності, як окреме питання програми відповідного контрольного заходу.

За період з 2018 року по 2022 рік обсяг охоплених ревізією закупівель становив 293184,5 млн.грн або 32,5% загального обсягу охоплених урядовим фінансовим контролем закупівельних процедур та встановлено 1472 випадків порушення законодавства в сфері публічних закупівель на суму 34781,7 млн.грн. або 6,27% від загальної суми встановлених порушень контрольними заходами органами ДАСУ. Разом з тим, оскільки більшість ревізій закупівель проводилося після виконання умов договорів про публічні закупівлі, дієвість цієї форми урядового фінансового контролю дуже низка. Відмітимо, що найбільший показник результативності ревізій закупівель ДАСУ отримано за 2022 рік – більше 52% від охоплених контрольних заходів (табл. 5).

⁶⁸ Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

**Аналіз даних звітів ДАСУ щодо ревізії закупівель за період
з 2018 року по 2022 рік**

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
1. Обсяг охоплених ревізією закупівель, млн. грн.	71626,5	103735,9	50262,9	26692,9	40866,3
2. Виявлено ревізією порушень законодавства в сфері закупівель, млн.грн	776,7	3379,2	3880,3	5687,8	21057,7
3. Коефіцієнт результативності ревізій закупівель (п. 2/п. 1)	0,01	0,03	0,08	0,21	0,52
4. Обсяг попереджених ревізією закупівель порушень, млн. грн	1,5	20,4	0,00	0,00	0,00
5. Коефіцієнт дієвості ревізії закупівель (п. 4/п. 2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Кількість проведених ревізій певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності (всього), од.	1392	1392	917	1024	446
7. Кількість виявлених ревізією закупівель порушень, од.	40	686	371	212	163
8. Коефіцієнт якості ревізії закупівель	0,03	0,49	0,40	0,21	0,37

Джерело: складено авторами за даними⁶⁹

Як відмічалось, ще однією формою урядового фінансового контролю є перевірка закупівель, яка пов'язана з одноразовим (згідно встановлених законодавством термінів) обстеженням і вивченням закупівельних операцій суб'єктів господарювання на підставі первинних документів, облікових регістрів та фінансової звітності, договорів про публічні закупівлі та фактичний перевірячі з метою виявлення порушень законодавства про публічні закупівлі, незаконного та нецільового використання бюджетних коштів та упередження фінансових зловживань. Так, за період з листопада 2018 року по грудень 2022 рік органами ДАСУ здійснено 1358 перевірок закупівель з обсягом охоплених перевіркою коштів у розмірі 24504,9 млн.грн, що становить лише 2,72% загального обсягу охоплених контролем процедур закупівель.

⁶⁹ Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

Як свідчать результати аналізу ефективності перевірок закупівель у сфері публічних закупівель, за період з листопада 2018 року по грудень 2022 рік виявлено порушень вимог законодавства на суму 3448,6 млн.грн, що становить лише 0,62% від встановлених контрольними заходами ДАСУ порушень та 14,07% від загального обсягу охоплених перевітками закупівель.

Обсяг попереджених порушень становив 597,6 млн.грн або 17,3% від виявлених перевітками порушень вимог законодавства про публічні закупівлі, що свідчить про дієвість цієї форми контролю ДАСУ. Крім того, з проведених за період дослідження 1358 перевірок закупівель було встановлено 1127 випадків порушень, що склало 83% від кількості здійснених перевірок (табл. 6). Це свідчить про високу якість здійснених контрольних заходів.

Таблиця 6

Аналіз даних звітів ДАСУ щодо перевірок закупівель за період з 2018 року по 2022 рік

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
1. Обсяг охоплених перевіркою закупівель, млн. грн.	304,3	678,4	120,3	19371,3	4030,6
2. Виявлено перевіркою порушень законодавства в сфері закупівель, млн.грн	0	92,7	4,8	2319,8	1031,3
3. Коефіцієнт результативності перевірки закупівель	0	0,14	0,04	0,12	0,26
4. Обсяг попереджених перевіркою закупівель порушень, млн. грн	3,1	17,1	22,0	23,1	532,3
5. Коефіцієнт дієвості перевірок закупівель	0	0,18	4,58	0,01	0,52
6. Кількість проведених перевірок од.	3	118	122	528	587
7. Кількість виявлених перевіркою закупівель порушень, од.	0	175	2	646	304
8. Коефіцієнт якості перевірок закупівель	0	1,48	0,02	1,22	0,52

Джерело: складено авторами⁷⁰

⁷⁰ Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

Слід зазначити, що моніторинг закупівель, який здійснюється органами ДАСУ, був запроваджений з листопада 2018 року на виконання вимог Закону України «Про публічні закупівлі». Моніторинг закупівель являє собою аналіз дотримання замовником законодавства в сфері публічних закупівель під час проведення процедури закупівлі, укладення та протягом дії договору про закупівлю з метою запобігання порушенням законодавства в сфері публічних закупівель та забезпечення оперативного вжиття заходів шляхом відміни торгів або розірвання договору та прийняття управлінських рішень.

В обґрунтуванні підстав для початку моніторингу зазначаються ознаки порушення законодавства в сфері публічних закупівель. Наприклад, неоприлюднення договору про закупівлю, порушення строків оприлюднення річного плану, уникнення процедури відкритих торгів тощо. Отже, предметом моніторингу можуть бути всі дії замовника, здійснені ним під час проведення процедури закупівлі з моменту оголошення й аж до кінця дії договору⁷¹.

Моніторинг закупівель органами ДАСУ здійснюється за результатами автоматичних ризик-індикаторів, за зверненням органів державної влади та місцевого самоврядування; за повідомленням медіа або громадських організацій. Органи ДАСУ здійснюють моніторинг онлайн через свій кабінет у системі Prozorro. Так само через Prozorro аудитори спілкуються із замовниками, що забезпечує доступ усіх бажаючих до змісту питань аудиторів і відповідей замовників та дозволяє ознайомитися з висновками моніторингу. Це, в свою чергу, сприяє мінімізації корупційних ризиків. Моніторинг закупівель є попереднім контролем у сфері публічних закупівель, який здійснюється, як правило, на етапі тендерних процедур замовника з метою упередження порушення закону про публічні закупівлі, в тому числі бюджетного законодавства суб'єктами урядового фінансового контролю. Так, за період з листопада 2018 року по грудень 2022 рік органами ДАСУ було здійснено 33710 заходів з обсягом охоплених монітором закупівель у розмірі 730533,5 млн.грн, що становить 70,8% загального обсягу охоплених контрольними заходами закупівельних процедур суб'єктів господарювання (табл. 7).

Як свідчать результати проведеного ДАСУ моніторингу закупівель за період з листопада 2018 року по 2022 рік виявлено порушень у кількості 33222 випадків або 84% від загальної кількості проведених контрольних заходів, що свідчить про високу якість проведеного

---

⁷¹ Порядок здійснення моніторингу закупівель органами державного фінансового контролю: URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1022>

**Аналіз даних звітів ДАСУ щодо моніторингу закупівель
за період з 2018 року по 2022 рік**

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
1. Обсяг охоплених моніторингом закупівель, млн. грн.	6656,4	82531,1	178123	247430	261936,2
2. Виявлено моніторингом порушень законодавства в сфері закупівель, млн.грн	452,6	71802,2	148705	145166	140793,6
3. Коефіцієнт результативності моніторингу закупівель	0,07	0,87	0,83	0,59	0,54
4. Обсяг попереджених моніторингом закупівель порушень, млн. грн..	51,0	16763,8	13411,8	12885,8	14628,6
5. Коефіцієнт дієвості моніторингу закупівель	0,11	0,23	0,09	0,09	0,10
6. Кількість проведених моніторингів од.	109	8768	9693	10485	10539
7. Кількість виявлених моніторингом закупівель порушень, од.	53	8308	8668	8246	7947
8. Коефіцієнт якості моніторингу закупівель	0,49	0,95	0,89	0,79	0,5

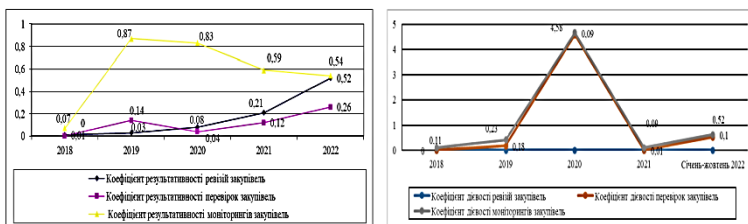
Джерело: складено авторами⁷²

моніторингу. Загальна сума порушень, встановлених за результатами моніторингу закупівель, становила 506919,4 млн.грн., що становить 65,3% загального обсягу охоплених монітором закупівель. Це доводить високий рівень результативності проведеного моніторингу закупівель. Порушення, які встановлюються моніторингом закупівель, як правило, пов'язані з невідповідністю тендерної документації замовника вимогам Закону про публічні закупівлі. Завдяки застосуванню методики

⁷² Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

визначення автоматичних індикаторів ризиків та порядку застосування⁷³, в процесі проведення ДАСУ моніторингу закупівель у 2022 було попереджено 21,7% порушень шляхом відміни 1311 торгів на суму 7881 млн.грн. та розірванню 1281 договорів на суму 6747 млн.грн⁷⁴.

За результатами аналізу коефіцієнтів результативності контролю ДАСУ в сфері публічних закупівель за період з 2018 року по 2022 рік встановлено, що найвищий показник контрольних заходів мав моніторинг закупівель до 2022 року. Аналогічна ситуація склалася з показниками дієвості – їх аналіз показав, що моніторинг закупівель поступається дієвості перевірок закупівель (рис. 2).

Рис. 2. Порівняльний аналіз показників результативності та дієвості різних форм контролю в сфері публічних закупівель ДАСУ за 2018–2022 роки

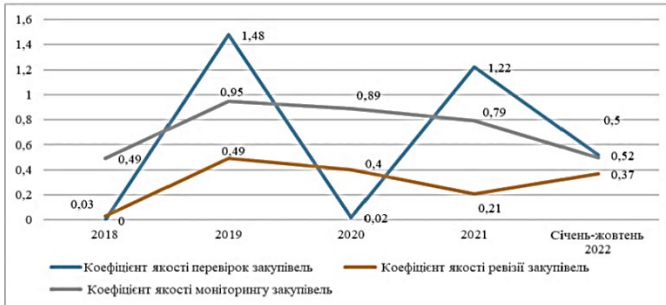
Джерело: складено автором

Як свідчать результати порівняльного аналізу найвищими показниками коефіцієнта якості урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель були в 2020 році саме за перевітками (рис. 3).

Підсумовуючи вищевказане зазначимо, що найбільш ефективною формою в системі урядового фінансового контролю публічних закупівель є моніторинг, який проводиться Державною аудиторською службою України стосовно проведення процедури закупівель, укладення договору та його здійснення і включає аналіз законності здійснення закупівель, дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення закупівель.

⁷³ Методика визначення автоматичних індикаторів ризиків, їх переліку та порядку застосування: Наказ Державної аудиторської служби України від 11.09.2018 р. № 196 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1113-18#Text>

⁷⁴ Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

Рис. 3. Порівняльний аналіз показників якості різних форм контролю в сфері публічних закупівель ДАСУ за 2018–2022 роки

Джерело: складено автором

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження сфери публічних закупівель свідчить про необхідність впровадження в практику внутрішнього контролю за визначенням замовниками обсягів товарів, робіт та послуг і їх очікуваної вартості на етапах складання проектів кошторисів і розрахунків до бюджетних запитів та у річних планах закупівель, з метою мінімізації втрат очікуваної користі щодо отримання товарів, робіт, послуг, направлених на ефективне використання бюджетних коштів та корупційних ризиків. Для досягнення мети, на нашу думку, слід розробити та впровадити в практику Методику щодо обґрунтування потреб у товарах, роботах, послугах та визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, замість діючих методичних рекомендацій про застосування примірної методики, яка не є обов'язковою для застосування, що на нашу думку, підвищить ступень відповідальності уповноважених осіб при визначенні очікуваної вартості закупівель.

Як свідчать результати проведеного дослідження, у зв'язку з розповсюдженою практикою завищення договірної вартості одиниці товарів, робіт і послуг та з нестабільністю ринків у сучасних умовах, а також необхідністю корегування договірних цін з урахуванням реалій ринку вбачається за необхідне внести зміни в діючий закон щодо можливості корегування договірної вартості одиниці товарів, робіт і послуг пропорційно коливанню ринкових цін, що зменшить фінансові ризики учасників закупівель та контролюючі ризики замовників.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні обґрунтовано економічну важливість публічних закупівель та визначено правові й економічні засади їх здійснення. На підставі проведеного аналізу норм Закону України «Про публічні

закупівлі» встановлено відсутність бланкетних відсилок на норми Бюджетного кодексу України, а також відсутність обмежень щодо організації замовниками процедур закупівель до набрання чинності закону про Державний бюджет України (рішень про місцевий бюджет). Наведено та охарактеризовано нормативно-правові акти, якими керуються суб'єкти господарювання під час здійснення публічних закупівель. Охарактеризовано особливості договору про публічні закупівлі та визначено обов'язкові умови, які не повинні порушуватися. Зауважено, що при здійсненні закупівельних процедур нерідко виникають порушення організаційного та нормативно-правового характеру. Наголошено на важливості оцінювання ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель. Визначено критерії оцінки ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель. Проаналізовано показники ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель за період з 2018 по 2022 рр. Зазначено, що урядовий фінансовий контроль у сфері публічних закупівель здійснюється органами ДАСУ шляхом проведення моніторингу, перевірок та інспектування в формі ревізії. Здійснено порівняльний аналіз показників ефективності зазначених форм контролю. Встановлено, що найбільш ефективною формою в системі урядового фінансового контролю публічних закупівель є моніторинг, який проводиться Державною аудиторською службою України стосовно проведення процедури закупівель, укладення договору та його здійснення і включає аналіз законності здійснення закупівель, дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення закупівель.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти) : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2006. 592 с
2. Бєрвєно С.М. Проблеми договірного права України : дисер. на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ, 2006. 437 с.
3. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с
5. Гаврилішин А.П., Ошурко С.М. Загальні положення про господарські договори в Україні. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

bitstream/lib/7171/1/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%BA%D1%96%.pdf

6. Галузеві виробничі норми ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт»: Наказ Державної служби автомобільних доріг України від 23.08.2011 р. № 301. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/76328_76328

7. Горбатюк Я.В. Правова характеристика процедур публічних закупівель за Законом України «Про публічні закупівлі». *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. К., 2016. № 3(40). С. 132–137.

8. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К. 2021. 448 с.

9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

10. Діджиталізація публічних закупівель в Україні : конкурентність чи імітація. PROZORRO чи непрозора. URL: <http://kaf-fin.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE.pdf>

11. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2018. 896 с.

12. ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 р. № 293. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/DSTU1.1-1_z_-Zm_noyu-1.pdf

13. ДСТУ Б Д.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво» : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.08.2013 р. № 374. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0374858-13#Text>

14. Звіт Міністерства економіки України щодо аналізу функціонування системи державних закупівель за січень-грудень 2015 року. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=ca5d0012-c7f9-4750-b1f8-cf5550ecb270&tag=Zvit>

15. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік. URL: [https://dniprorada.gov.ua > upload > editor > zvit](https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit)

16. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та 2022 рік. URL: https://dnipro rada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf

17. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21.06.2012 р. № 754. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12#Text>

18. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 р. № 333. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE20769>

19. Кодекс про адміністративні порушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

20. Малолітнева В.К. Господарсько-правовий інститут публічних закупівель : монографія. Київ : ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України».2020. 412 с.

21. Методика визначення автоматичних індикаторів ризиків, їх переліку та порядку застосування : Наказ Державної аудиторської служби України від 11.09.2018 р. № 196 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1113-18#Text>

22. Мілаш В. С. Договірне право: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 80 с.

23. Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України за січень-жовтень 2022 року. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

24. Особливості, здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 р. № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>

25. Петруненко Я. В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2013. 215 с.

26. Підласа Р. Подальші зміни у системі контролю публічних закупівель, в межах проекту ЄС у сфері європейської інтеграції та післявоєнного відновлення. URL: <https://dozorro.org/news/podalshi-zmini-u->

sistemi-kontrolyu-publichnikh-zakupivel-obgovorili-v-mezhah-proyektu-yes-u-sferi-yev

27. Порядок визначення предмета закупівлі. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України від 15.04.2020 р. № 708. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0500-20#Text>

28. Порядок здійснення моніторингу закупівель органами державного фінансового контролю. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1022>

29. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України : Наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>

30. Порядок розміщення інформації про публічні закупівлі затвердженому наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 11.06.2020 р. № 1082. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-20#Text>

31. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF#Text>

32. Примірна методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=fef464cb-f17f-4b3b-aa57-ebb3807be9ca>

33. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 3.02.2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>

34. Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова КМУ від 1.08.2013 р. № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-%D0%BF#Text>

35. Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки : Наказ Мінекономрозвитку України від 02.03.2015 р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#Text>

36. Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р. № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF#Text>

37. Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами : Постанова КМУ від 20.04.2006 р. № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>

38. Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі : Наказ Мінекономіки від 18.02.2020 р. № 275. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=fef464cb-f17f-4b3b-aa57-ebb3807be9ca>

39. Про затвердження примірної тендерної документації : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.04.2016 р. № 680. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0680731-16#Text>

40. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

41. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n943>

42. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів. Міністерство економіки України. URL: <https://openbudget.gov.ua/spending-agencies/graphic>

43. Сошников А.О. Господарсько-правове забезпечення публічних закупівель : автореферат ... кандидата юридичних наук : 12.00.04 – Господарське право, господарсько-процесуальне право. Київ, 2019. 22 с.

44. Цибульник Н.Ю. Адміністративно-правове забезпечення публічних закупівель в Україні : автореферат ... кандидата юридичних наук : 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 2018. 22 с.

Information about the authors:

Khomutenko Vira Petrivna,

Candidate of Economic Sciences, Professor,

Judicial Expert

Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-7176-9613>

Khomutenko Alla Vitaliivna,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor at the Department of Finance

Odesa National Economic University

8, Preobrazhenska str., Odesa, 65000, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-7204-7209>